

A civiljogi tárgyak oktatásának gyakorlati problémái

SCHUBAUERNÉ HARGITAI Veronika¹

A rendészeti civiljog tantárgy a civiljog, polgári jog azon területét öleli fel, amelynek ismerete a rendészeti kar hallgatói számára feltétlenül szükséges ismereteket tartalmaz. A tantárgyban oktatott jogintézmények adják más stúdiumok háttéranyagát, és a területre tartozó jogszabályi rendelkezések ismerete emeli a hallgatók szakmai munkájának minőségét és az átadott gyakorlati ismeretek egyben segítik a hallgatók mindennapi életében jelentkező jogi problémák megoldását. Méltatlanul „mellékes tárgynak” tekintődik. Így annak érdekében, hogy a hallgatók biztos elsajátítsák a számukra szükséges ismereteket: a tantárgy keretében a pedagógiai, oktatási módszerek széles tárházát kell az oktatás során alkalmazni. A stúdium oktatásával kapcsolatos tapasztalatokat kívánom ismertetni.

Kulcsszavak: polgári jog oktatása, civiljogi háttérintézmények, Y generáció, tanulási sajátosságok

A rendészeti civiljog tantárgy oktatásával kapcsolatosan két egymással szorosan összefüggő kérdéskört kívánok áttekinteni. Egyrészt a rendészeti civiljog tantárgy helyét és szerepét másrészt az oktatás során felmerülő gyakorlati problémákat.

A rendészeti civiljog helye és szerepe

A rendészeti civiljog – akárcsak a tantárgy jogelődje: a polgári jog – soha nem tartozott az úgynevezett főtárgyak körébe. Hátrányos helyzete az oktatására fordított időtartamban is megmutatkozik. Jelenleg a rendészeti civiljog tárgy oktatására a Nemzeti Közzolgálati Egyetem Rendészettudományi Karán a nappali tagozatos hallgatók számára a 4 éves képzésben 15 óra előadás és 15 óra szeminárium, a 3 éves képzésben 30 óra előadás és 15 óra szeminárium áll rendelkezésre. Levelező tagozaton minden szakon és minden képzésben összesen 10 órában kerül sor a tárgy oktatására. Az oktatás sajátosságát adja az is, hogy sajnálatos módon a szemináriumok megtartására nem szakaszonként, hanem szakonként kerül sor, aminek eredményeképp a szeminárium is gyakorlatilag létszámát tekintve előadás. Ahogy a számok is mutatják, az oktatásra rendelkezésre álló óraszám nem túl nagy.

¹ SCHUBAUERNÉ HARGITAI Veronika dr. mesteroktató, NKE RTK Közjogi és Rendészeti Jogi Tanszék
Veronika HARGITAI, Master Instructor, NUPS, Faculty of Law Enforcement, Department of Public Law and Law Enforcement Legislation
<https://orcid.org/0000-0001-5419-0995>, hargitai.vera@uni-nke.hu

1983 óta tanítok közalkalmazott oktatóként – kezdetben polgári jogot a Rendőrtiszti Főiskolán, most a rendészeti civiljogot az egyetemen. Az évek során tapasztaltam, hogy az egyenruhás, „hivatásos” közegben a civil tárgyak háttérbe szorulnak. Tény, hogy vannak a rendészeti tevékenység oldaláról szemlélve főtárgyak, szakmai tárgyak. Azonban a rendészeti civiljog másodlagossága nem indokolt. És ez nem az oktatott tárgya iránt elfogult oktató szubjektív véleménye.

Az itt végzett hallgatók jogalkalmazói, gyakorlati jogi munkát fognak végezni. Ehhez megkapják a büntetőjog, büntető eljárásjog stb. tárgyakban a szakmai ismereteket. Ám, ha mindehhez a mögöttes civiljogi háttérismeretük hiányozna, a jogalkalmazás során – bajban lennének.

Egy jogáshallgató, mire kész jogász, jogalkalmazó lesz, addigra végigtanulja az összes jogi tárgyat. Fejében – ha akarja, ha nem – az ismeretek birtokában összeáll a rendszer, átfogó jogi képet kap a jogrendszer működéséről, egészéről, szinte valamennyi jogintézményéről.

Mi itt a karon „csonkolt jogi karként” bűnügyi és egyéb szakterületre képzünk embereket. Hallgatóink a képzés után – szinte azonnal – egyenrangú felekként kell, hogy helyt álljanak az ügyészekkel, ügyvédekkel szemben. Civiljogi ismeretek nélkül erre esélyük sincs.

A jogáshallgató számára természetes nemcsak a közigazgatási szervezetrendszer, de a gyámhatósági eljárás, közjegyzői eljárás ismerete, tisztában van a cégeljárás, cégnyilvántartás szabályaival, pontosan tudja, mi a különbség a peres eljárás és egy nem peres eljárás között. De a mi hallgatóink honnan tudnának erről?

Ezeket a fogalmakat legalább passzív ismereti szinten meg kell számukra tanítani ahhoz, hogy a munkájuk során megfelelően tudjanak eljárni, s hogy az eljárásuk során partnerként tekintsenek rájuk.

Ismerniük kell azokat a polgári jogi, civiljogi alapkategóriákat, fogalmakat, amelyek a rendészeti tevékenységük háttérismeretét adják.

Hogyan tudna jól intézkedni egy házassági vitában a rendőr, ha nem tudja mi a házassági vagyonközösség és a különvagyon között a különbség? Egy hibásan rögzített feljelentés további problémákat szülhet. Például ha egy feleség feljelentést tesz, hogy a férje szétverte a lakást és elvitte a vagyont érő óráját – egyáltalán nem mindegy a büntetőjog szempontjából, hogy házassági vagyonközösségbe tartozó tárgyról, vagy a felek valamelyikének külön vagyonáról van-e szó.

Nem tudja megfelelően elsajátítani a lopás jogintézményének lényegét, ha nem ismeri a hallgató a tulajdon és birtok közötti különbséget. S nehéz lenne a döntés a befejezettség kérdésében egy elkövetési magatartásnál, ha nincs tisztában a hallgató a dolog, részdolog dologösszesség stb. fogalmával.

Hogy győződik meg hatóságként az eljárás során egy korlátolt felelősségű társaság ügyvezetőjének képviseleti jogáról, ha nem tudja mit jelent az együttes vagy önálló képviseleti jog, vagy hogy hol találja meg (közhitelesen) a képviselő személyét, ha nem tudja mi a cégkivonat.

De a civiljog tartalmazza a képmás hangfelvétel készítésére vonatkozó rendelkezéseket, amelyek ismerete elengedhetetlen a térfigyelő kamerák alkalmazásakor, az intézkedő rendőrrel készült vagy általa készített képfelvétel során, vagy valamely bűncselekmény helyszínének biztosításakor az újságírók kordában tartása érdekében. Folytatható a felsorolás vég nélkül.

És akkor még nem beszéltünk azokról a speciális ismeretekről, amelyek nélkül egy gazdasági nyomozás például értékpapírokkal kapcsolatos ügyben megrekedne vagy téves irányba menne el.

Azokat a háttérfogalmakat, amelyeket a szakmai tárgyak keretében a hallgatóknak már ismerniük kell: a rendészeti civiljog keretében kellene elsajátítani.

A rendészeti civiljog tárgya sokkal szélesebb kört ölel fel, mint más egyetemeken, karokon a polgári jogi oktatás. Az új polgári törvénykönyv, a 2013. évi V. törvény² óta ma már a polgári jog törzsanyagának körébe tartozik nemcsak a klasszikus polgári jogi szabályrendszer, hanem a polgári jog részét képezik a gazdasági jog és a családjog rendelkezései is.

A rendészeti civiljog tárgya pedig magában foglalja a polgári jog teljes szabályrendszerét, valamint az ehhez kapcsolódó egyéb normákat például egyes cégjogi eljárási szabályokat. Mindazon ismereteket, amelyek az alapját képezik más tantárgyak oktatási anyagában átadott jogintézményeknek.

A rendészeti civiljog valóban nem fő tárgya, de méltatlan és indokolatlan lenne háttérbe szorítani.

A főtárgyak anyagát az e stúdióban oktatott mögöttes tudás nélkül nem tudja a hallgató megfelelően elsajátítani, és nem tud megfelelően eljárni a gyakorlatban sem. Hogy így van ez, mi sem bizonyítja jobban, mint hogy a „főtárgyak”, szakmai tárgyak vizsgáin a számonkérés során számtalanszor a vizsgáztatók akarva-akaratlanul, kérdést is tesznek fel a civiljogban tanultakra nézve. Például a lopás tényállásánál a birtok vagy a tulajdonosi jogosítvány fogalmát is kérdezik feltételezve, hogy azt a hallgató a civiljogban már megtanulta, és enélkül a büntetőjogi fogalom értelmezhetetlen lenne.

A civiljogi oktatás fontosságának ugyanakkor van további indoka is.

A társadalomban az egyenruhásokról – legyen az katona, rendőr, tűzoltó stb. – valljuk be nyugodtan, előítéletek működnek.

A rendészeti szervek hivatásos állományú tagjainak pozitív társadalmi megítélését segíti, a hozzájuk forduló vagy velük szembekerülő személyek, állampolgárok bizalmát növeli, és tiszteletet teremt egy informáltabb, családjogi, ingatlan és más ügyekben jártasabb állomány. Sok esetben, ha intézkedésre jogi alap híján nem is kerül sor, mert nem valósul meg valamely bűncselekmény (például akkor, amikor a fent említett házassági közös vagyontárgyat viszi el a férj), hanem polgári jogi vitáról lesz szó, és ha az intézkedő személy korrekt tájékoztatást tud adni, el tudja magyarázni, hogy miért nem valósul meg a lopás bűncselekménye. Emellett röviden tájékoztatni tudja a károsultat az igényérvényesítés lehetséges útjáról is, akkor ezt az állampolgár valódi segítségként fogja

² A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény hatályba lépett 2014. március 15-én.

értékelni, és nem az a képzet alakul ki benne, hogy hiába fordult a rendőrséghez. Hosszú távon ez véleményem szerint a mundér presztízsét is növeli.

S nem kevésbé fontos az sem, hogy a stúdium keretében megszerzett információk – ha nem szorítkozunk kizárólagosan a rendészeti szervek tevékenységéhez kapcsolódó joganyagra – az állomány tagjainak a személyes érdekét is szolgálja. A civiljogi, polgári jogi jellegű kapcsolatokban az eligazodást segíti.

Megfelelő civiljogi ismeretek birtokában az ember nem esik meggondolatlanul áldozatául a bankkártyahitelt kínáló reklámoknak, nem veszíti el a foglalót, ha tudja annak jogi jellegét. És eleve a tudás birtokában magabiztosabban mozog a mindennapi élet jogi problémáinak megoldása során egy gyermekelhelyezési kérdésben, a kapcsolattartásban, vagy akár egy ingatlanvásárlás során.

Mindezek felismerése következtében a tantárggyal kapcsolatos gondolkodásmód átalakítására lenne szükség. Ez pedig szükségképpen eredményezné az óraszám növekedését. S akkor a szakmai tárgyak privilegizált helyzete mellett e tantárgy is méltóbb helyre kerülne.

A rendészeti civiljog oktatása során felmerülő problémák

A rendészeti civiljog oktatása során jelen vannak azok a problémák, amelyek általában a felsőfokú oktatásban megjelennek.

Valamennyiünk által ismert tény (és akik hosszabb ideje oktatnak, azok esetében ez tapasztalat is), hogy a jelenlegi egyetemista korosztály egészen másképp viselkedik, tanul, mint a korábbi generációk.

Az Y generáció, amely az 1970-es évek vége és a 2000-es évek eleje között született beleszületett az informatikai forradalom vívmányaiba.³

Ennek a generációnak a gondolkodásmódja, felkészültsége minőségileg különbözik az összes korábbi generációtól. Egyes nézetek szerint ez a korosztály nehezen tűri az időigényes monoton munkát, szüksége van arra, hogy azt időnként egyszerűen abahagyja, csináljon valami mást, majd egy idő elteltével térjen vissza az előző feladatához, így sokkal intenzívebben és kreatívabban képes ellátni feladatát.⁴

Az Y generáció oktatása során azonban szembe kell néznünk ezzel a generációs sajátossággal, és a hallgatókat képessé kell tenni olyan monoton, huzamos ideig tartó tevékenység végzésére is, amely nem igényli a különleges kreativitást, nem kecsegtet azonnali látványos sikerekkel, viszont a siker kulcsa a türelem, a kitartás. Ahogy annak idején mondták a jogi tárgyak tanulásához legfontosabb a „sitzfleisch”. Alapjait tekintve ez most sincs másképp. A tételes joganyag elsajátításához türelem és memória szükségeltetik.

A közel negyvenéves oktatói tapasztalattal bátran kijelenthetem, hogy a tételes jogi tárgyak így a rendészeti civiljog oktatásában, a jogi anyag átadása az új generációknál

³ Lásd: Komár (2017)

⁴ Lásd: Pais (2004)

egyre nagyobb kihívást jelent. A mind hatékonyabb oktatás érdekében az oktatási eszközök, metódusok széles skáláját kell alkalmazni. Az igazán hatékony, interaktív módszerek alkalmazásának azonban gátat szab és a módszereknek az alkalmazását nehezíti a tantárgyi átszervezések következtében létrejött, s fent már említett alacsony óraszám, valamint az, hogy a karon nem szakaszonként, hanem szakonként kerül sor a szemináriumokban történő oktatásra. Ez esetenként (a hallgatói létszám csökkenése ellenére is) minielőadás-létszámot jelent. Az oktatás során további problémát jelent a hallgatók leterheltsége, ami miatt időnként határon van a hallgatók tűrőképessége.

A hallgatók nagyon gyakran reggel fél nyolctól este hatig tartózkodnak benn az egyetemen, így még egy pozitív hallgatói hozzáállás esetén is nagy feladat a hallgatói érdeklődést fenntartani és a tételes jogi tananyagot átadni egy délutáni (például 16:00 és 17:45 óra közötti) szemináriumon. A problémán nem változtat az tény, hogy igen az egyetemünk és a karunk specialitásokkal, többletkötelezettségekkel rendelkezik más egyetemekhez képest. A késő délutánig tartó órák miatt sok esetben az anyag elsajátítását segítő házi feladatot pedagógiai okból mellőzni kényszerül az oktató, egyszerűen azon oknál fogva, hogy a hallgatónak is regenerálnia kell az egész napos tanulás után. Nem hagyható az sem figyelmen kívül, hogy zömében 19–25 év közötti fiatalokról van szó. Szabadidőre is szükségük van. Sok esetben az is akadálya még a házi feladatok adásának, hogy nem minden joganyagot tudnak elérni interneten keresztül. Így hiába is adna az oktató otthon megoldandó feladatot, ha nincs idejük és módjuk könyvtárba menni. Sokszor mire az óráknak vége van, már éppen bezár a könyvtár (általában 18:00-ig van nyitva).

Így viszont az anyag átadására csak az órai munka marad. Ezért különösen fontos, hogy kihasználja az oktató az oktatott hallgatók generációs sajátosságait.

Sajnos ez a korosztály kevesebbet jár színházba, szinte alig olvas irodalmat, újságot. Sőt időhiány miatt még tévét sem néz. (Ami a műsorválasztékot tekintve – lehet, hogy nem is hátrány.) Így a jogi problémák megbeszéléséből az aktuális kérdések sokszor kimaradnak. Kevésbé érdeklik a hallgatókat a mindennapi élet gyakorlati kérdései vagy a közéleti problémák. Sokszor nem is tudnak róla. Kérdéseik sem nagyon vannak ezekkel kapcsolatban, így e témák ritkán használhatók fel példaként az oktatásban.

Ugyanakkor a tapasztalatom az, hogy a mostani generáció elválaszthatatlan a telefonjától és az internettől. Többségében a közösségi oldalakat bújják.

Az órán – még a jogi tárgyak oktatása során is – felhasználható a telefon- és internet-használat. Jól alkalmazható és bevált módszerként működik valamely eset (egy újságcikk, hír, vagy bármi, ami kapcsolható a megtárgyalandó anyaghoz) interneten át történő kikerestetése és ezen keresztül az adott jogi kérdés, jogi szabályozás bemutatása.

Ugyanígy ha nem is teljes hatékonysággal, de az okostelefon, laptop felhasználható egy adott a jogszabály kikeresésére. Sajnos azonban azt is tudomásul kell venni, hogy a telefonnal való manőverezés nem pótolja a jogszabály-nyilvántartó programot.

Magam a jogszabály-nyilvántartó rendszerek megjelenése óta tehát a '90-es évek elejétől folyamatos használója vagyok ezeknek, ami a természetesen a telefonomról is elérhető. Tapasztalatból tudom tehát, hogy sajnos a mobilváltozat alkalmatlan a gyors

keresésre, legfeljebb jogszabályszöveg követésre alkalmas. Azokban a helyzetekben, amikor egy adott kérdés gyors megválaszolásához van szükség megfelelő jogszabályismeretre, az okostelefon nem kínál gyors megoldást. Nem pótolja a lapozható jogszabályt, és a komplexebb ismeretanyagot nyújtó fizetős jogszabály-nyilvántartó rendszereket sem.

Jó megoldás lenne, nemcsak a rendészeti civiljogból, hanem más tárgyakból is, ha a hallgatóknak órán (legalább szemináriumon) rendelkezésre állna számítógép vagy laptop, és a hallgatói jogviszonya idejére kóddal biztosítottan valamelyik profi, fizetős⁵ jogszabály-nyilvántartó program. Így az órai munka során lehetővé válna a joganyagban, bírósági határozatokban, kommentárokból való szörfözés, számítógépen és a jogszabály-nyilvántartó programokhoz való hozzáférés esetén egy feladott házi feladatot is könnyebben tudnának megoldani.

Korlátozott számú, esetenkénti megoldás a könyvtárban történő órátartás – ha ott elegendő a számítógépek száma a szakasz létszámához viszonyítva és minden gépen működik a jogszabály-nyilvántartó program. De ez is sajnos problémába ütközik az oktatási épülettől való távolság okán.

Az Y generáció fontos jellemzője a kreativitás. Tapasztalatom szerint a szemináriumokon a generáció kreativitása egyértelműen megmutatkozik a különféle játékokban. Bevált és általában kedvelt módszer az anyag egyes részeinek átismétlésére az activityzés. A jogintézményeket tartalmazó kártyák és a kissé átalakított játékszabályok alkalmasak a hallgatói érdeklődés felkeltésére és az anyag egyes részeinek átismétlésére. Ugyancsak osztatlan lelkesedéssel, kreatív megoldásokkal vesznek részt a joganyag szituációs játékokon keresztül való feldolgozásában. A szituációs játék során (egy képzelt jogügylet, helyzet, például adásvétel minden szokásos elemével, vagy éppen egy bírósági tárgyalás, esetleg egy birtokháborítás megjelenítése) a civiljogi rendelkezések alkalmazása mellett a hallgatók speciális szakmai ismeretei is előtérbe kerülnek, és a játék során sokszor kifejeződésre jutnak az intézkedés korlátai, vagy épp az intézkedő rendőr szerepe.

Természetesen a szemináriumi munkából, gyakorlásból nem maradhat ki a jogesetek megoldása. Ezzel kapcsolatosan tapasztalatom az, hogy eredeti formájában a bírósági döntéseket a hallgatók nehezen tudják feldolgozni, nehezen tudják követni az ügy menetét. Véleményem szerint ennek egyetlen oka van, nevezetesen az, hogy a tankönyvi jogesetek feldolgozásához szoktak. Jogi tárgyaknál pedig véleményem szerint indokolt és szükséges a jogi kifejezések beépülése érdekében a bírósági döntéseket, állásfoglalásokat eredetiben feldolgozni. Ehhez azonban vagy a minden hallgató számára elérhető jogszabály-nyilvántartó rendszer vagy a jogesetek nyomtatott formában való rendelkezésre bocsátása lenne szükséges. Ez utóbbihoz azonban a tanszékek papírkeretét emelni kellene.

Végezetül, de nem utolsósorban szólnék az Y generáció olvasási és tanulási szokásainak általam tapasztalt sajátosságairól is.

⁵ Például a HVG-ORAC kiadó által gondozott *Jogkódex*, vagy a Wolters Kluwer Kiadó által üzemeltetett *Új-Jogtár*.

Az Y generáció tagjai a rövid és információban gazdag forrásokat kedvelik, amelyekből a legszükségesebb tudnivalók azonnal megszerezhetők. Nem csupán a 19. századi írók több kötetes családregényeit nem olvassák, de a néhány százoldalas jegyzet is túl hosszúnak bizonyul számukra. Tapasztalatom, hogy – ha csak nincsenek rákényszerítve – nem is szívesen vásárolnak nyomtatott jegyzetet, tankönyvet és ennek nemcsak a tankönyvek általában magas ára az oka.

Sokszor találkozom azzal, hogy a dolgozatokban vagy a szóbeli vizsgán, hogy tömegesen írnak le olyan balgaságot, amit még beszámítási képességének teljes hiányában sem mondana az ember.

Nagyon hamar kiderül, hogy olyan az interneten vagy egymás között terjedő rövidített tananyagokból származik a rossz információ, amelyet az előadásjegyzet, tankönyv vagy a jogszabály helyett használnak a hallgatók.

Az ilyen jegyzeteknek a negatív hatása nemcsak a sikertelen vizsga vagy dolgozat, hanem az is, hogy a zanzásított anyagok ellene hatnak a rendszerben való gondolkodásnak. A rövid, vázaltszerű jegyzet valóban csak vázaltszerű tudást ad, és lényeges elemei maradnak ki a megtanulandó tananyagban, és talán ezért is van az, hogy még a második évben sem mindig látják át a hallgatók a jogrendszerben való összefüggéseket. A tömörített anyag tanulása miatt nehezen tanulják meg a jogi kifejezéseket.

Azt is tapasztalatként említhetem meg, hogy még másodévből is sokaknak problémája van az előadásokon való jegyzeteléssel. Akkor nincs probléma, ha diktálásként hangzik el az anyag, és így írják le a lényegét. Sokaknak gondot okoz azonban az, ha nekik kell az előadásból önállóan jegyzetelni, kiszűrni a leírandó és mindenképp megjegyzendő dolgokat. Hogy mi ennek az oka? Nem derül ki, hogy hiányzik a lényeglátás, vagy csak egyszerűen nem szoktak hozzá, nem tanulták meg a jegyzetelés technikáját.

Az elmúlt évek tapasztalatai alapján még egy negatív tendencia is felütötte a fejét véleményem szerint. Ez még nem általános, de mindenképpen figyelemreméltó, és nem elhanyagolható probléma. Sajnos az a tapasztalatom, hogy minden oktatói törekvés ellenére terjed az a hallgatói mentalitás, hogy csak az elfogadható szint elérésére törekszenek a hallgatók, nem inspirálja őket a kiváló teljesítmény elérése. Túl akarnak lenni a tárgyakon és a minél több tudás megszerzése helyett legtöbbször csak a tanév és a vizsgák letudására törekszik. A hallgatóknak az egyetemi oktatással, a tanulásával és a számonkéréssel kapcsolatosan változó hozzáállása jelzésértékű. Nem tudom, mi lehet ennek az oka, túlterheltség, fásultság, generációs jellemző. De úgy gondolom, e jelenségek valójában nem csak a mostani generációhoz köthető problémák, s az elkövetkező években az egyetem falai közé lépő következő generáció tagjai feltehetően hasonlóan fognak reagálni az őket érő kihívásokra.

Éppen ezért e problémák fokozott odafigyelést, új módszereket igényelnek oktatói oldalról, és az oktatás fejlesztésének folyamatában ezekre a jelenségekre is figyelemmel kell lenni.

IRODALOMJEGYZÉK

Internetes források

Komár Zita (2017): Generációelméletek. *Új Köznevelés*, 73. évf. 8–9. sz. Forrás: <https://folyoiratok.ofi.hu/uj-kozneveles/generacioelmeletek> (2019. 09. 17.)

Pais Ella Regina (2004): Y és Z generáció, mint a jövő munkavállalói. PTE PMMK Pedagógiai Tan-
szék. Forrás: [www.kormanyhivatal.hu/download/2/18/60000/Y%20és%20Z%20generáció%20-
mint%20a%20jövő%20munkavállalói.pdf](http://www.kormanyhivatal.hu/download/2/18/60000/Y%20és%20Z%20generáció%20-mint%20a%20jövő%20munkavállalói.pdf) (2019. 09 17.)

Jogforrások

2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről

ABSTRACT

The Problems and Practical Experiences of Teaching Civil Law Subjects

SCHUBAUERNÉ HARGITAI Veronika

The "Civil Law in the Field of Law Enforcement" subject includes those parts of the civil law which are absolute necessary for the students of the law enforcement faculty. The legal institutions of the civil law form the background information for other subjects. The knowledge of civil law improves the quality of the students' professional work, and helps the students to solve legal problems which are occurring during their everyday life. Considering the fact that the subject is not a so called "professional subject", it is at a disadvantage concerning the teaching hours and attitude of the students. Civil law is undeservedly subsidiary. In order to teach students the required knowledge, it is necessary to use various pedagogical and educational methods during the subject's studium.

Keywords: *teaching of civil law, background institutions of civil law, y generation, learning specialties*